

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 136 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Tredje behandling af forslag til lov om op-
hævelse af engangsskat-nævnet.*

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3181).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 137 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Tredje behandling af forslag til lov om
ændring i lov om omsætningsafgift af choko-
lade- og sukkervarer m. m.*

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3182).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til behandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 138 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til lov om
ændring i lov om folketingets ombudsmand.*

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1481, fremsættelsen i tidenden sp. 3008).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Per Hækkerup: På min gruppes vegne skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag. Når det i bemærkningerne hedder, at justitsministeriet ikke har kunnet tilendebringe overvejelserne vedrørende en revision af ombudsmandsloven, og når der henvises til, at man har modtaget en redegørelse fra de kommunale hovedorganisationer, som man endnu ikke har kunnet færdigbehandle, mener jeg, at det er rimeligt, at vi efterkommer ønsket om, at revisionen udskydes, således at ministeriet får tid til at gøre sit arbejde færdigt.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale lovforslaget.

Vagn Bro: Det foreliggende lovforslag går jo ud på, at revisionen af ombudsmandsloven, der skulle have været forelagt folketinget i folketingsåret 1957-58, udskydes til folketingsåret 1958-59. Da ombudsmanden først påbegyndte sin virksomhed den 1. april 1955, var det forståeligt, at de indhøstede erfaringer ikke var så mange, at man som oprindelig bestemt kunne skride til en revision i 1956-57; men det forekommer mig ikke ganske indlysende, at man ikke i løbet af to år havde været i stand til at indhøste tilstrækkelige erfaringer, så meget mindre som ombudsmanden på et relativt tidligt tidspunkt, nemlig i skrivelse af 15. november 1956 til justitsministeren, vel havde udtalt, at de hidtil indvundne erfaringer ikke gav ham grundlag for at foreslå ændringer i de beføjelser, som ved loven var tillagt ham, men allerede da føjede til, at afgrænsningen af virksomhedsområdet i forhold til kommunale myndigheder og dommerfuldmægtige havde givet anledning til vanskeligheder.

Det hed herom i beretningen for 1956 fra folketingets ombudsmand, side 9 — må jeg have lov til at citere —:

„Grænsen mellem kommunale og statslige myndigheder er imidlertid ikke altid

[Vagn Bro.]

skarp, og i flere tilfælde har det vist sig vanskeligt at afgøre, om et organ er statsligt eller kommunalt. Hvor en kommunal afgørelse har været indbragt for en statsmyndighed, har det dernæst i nogle tilfælde været utilfredsstillende, at ombudsmanden kun kan tage stilling til den overordnede statsmyndigheds afgørelse, men ikke til den kommunale myndigheds afgørelse eller behandling af sagen. Dette forhold er særlig kommet frem i klager over behandlingen af sager om skatteforhold og over afgørelser inden for den sociale forsyning, hvor de kommunale myndigheder i betydeligt omfang varetager opgaver på statens vegne.“

Det er min og mit partis anskuelse, at vi ikke i det lange løb kan opretholde sondringen mellem klager over staten og klager over kommunerne med de sidstes meget betydelige forvaltningsområde, men at der bør indrømmes en vis tilsvarende klageret over den kommunale administration. Det er mig således bekendt, at i slutningen af året 1957 forelå der henved 200 rent kommunale klager, hvortil kom et betydeligt antal blandede sager, med hensyn til hvilke sidste det efter min mening må siges at være uheldigt, at en kritik fra ombudsmanden kun kan omfatte den statslige myndigheds område, men altså ikke den egentlige tilgrundliggende kommunale administration. Jeg tror heller ikke, at folket forstår denne sondring, og jeg tror ikke, at den tryghed, som ombudsmandsinstitutionen uomtvisteligt har indført i administrationen under hensyn til lovens nuværende afgrænsning, kan opretholdes, hvis den store kommunale administration holdes udenfor — og jeg tør nok sige, at der er vist ingen tvivl om, at der er skabt en stor tryghed; det tror jeg ikke mange vil protestere imod. Det var måske ikke som minister, at den højtærede økonomiminister ved lovens sidste revision udtalte lignende ord, men jeg kan ikke tænke mig, at den højtærede minister indtil dato har ændret mening. Det forekommer mig

derfor, at det høje justitsministerium måske nok kunne have handlet noget hurtigere, så sandt som forholdet er det, at vi også har erfaringer fra vore broderlande Sverige og Finland.

Jeg er helt indforstået med, at forholdene i disse lande ikke ganske kan sammenlignes med vore, men jeg må dog sige, at folkekarakter, levesæt og statslige og kommunale forhold ikke er så forskellige for disse lande, at man tør benægte, at det forhold herhjemme i høj grad må tages i betragtning, at man netop i disse lande har fundet det nødvendigt — og derfor formentlig gavnligt — at borgerne dér også kan indbringe klager over den kommunale forvaltning helt eller delvis for ombudsmanden.

Jeg erkender, at på disse områder går det måske både i administration og i lovgivning langsomt, og idet jeg anbefaler det foreliggende lovforslag, vil jeg dog henstille, at den høje regering meget hurtigt i det kommende folketingsår, 1958-59, får tilendebragt sine overvejelser; jeg kan føje til, at jeg håber, det bliver i positiv retning, da jeg ikke tvivler om, at denne lovgivningsændring vil presse sig stærkere og stærkere på.

Som bilag til lovforslaget foreligger en skrivelse af 13. januar 1958 fra Den danske Købstadforening, De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark, Foreningen „Bymæssige Kommuner“ og Amsrådsforeningen i Danmark, der polemiserer imod den omtalte udvidelse af ombudsmandens myndighedsområde. Skrivelsen slutter dog med, at man henstiller, at overvejelserne vedrørende den foreslåede reform i hvert fald foreløbig stilles i bero i nogle år. Det er altså ikke nogen afvisning, men jeg tillader mig at mene, at de nævnte kommunale organisationer ikke ganske har overvejet alle sagens konsekvenser. I mellemtiden er der for øvrigt sket dette, at der er kommet nye kommunale råd. Jeg har det indtryk, at disse fire store kommunale organisationer har hævdet det standpunkt, at en udvidelse af virksomhedsområdet for ombudsmanden

[Vagn Bro.]

ville betyde et indgreb i det kommunale selvstyre. Jeg må tillade mig lige i modsætning dertil at sige, at det ville betyde en styrkelse af det kommunale selvstyre. Jeg tror som sagt ikke, at man bliver i stand til i det lange løb at vende sig imod det, og det forekommer mig uheldigt, om vi venter for længe med en sådan revision. Det er borgerne interesser, det er borgernes ligestilling over for administrationen, der her er tale om, og når vi er enige om at indføre denne kontrol med statslige forhold, så ser jeg ikke, at vi i det lange løb sagligt kan vende os imod, at det også sker med hensyn til de kommunale forhold.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg lovforslaget.

Ole Bjørn Kraft: Heller ikke vi vil rejse indvendinger imod, at lovens revision udskydes et år. Det havde været heldigt, hvis det var lykkedes at komme til ende med de overvejelser, der for tiden foregår om indholdet af den nye ombudsmandslov, og at de kunne have været afsluttet i dette folketingsår, men når dette ikke er tilfældet, er tiden vel heller ikke til at tage nogen endelig stilling til de problemer, som ministeren beskæftiger sig med.

Jeg vil i tilslutning til de bemærkninger, som er blevet gjort af det ærede medlem hr. Vagn Bro, sige, at også i mit parti interesserer vi os for spørgsmålet om, hvorvidt dele — thi det må vel kun blive dele — af den kommunale administration også kan blive henlagt under folketingets ombudsmands område.

Det må stå ganske klart, at der kan ikke være tale om, at ombudsmanden skal have en kontrolmyndighed, eller hvad man vil kalde det, over for de folkevalgte råds beslutninger; men der er forvaltningsområder inden for den kommunale administration, som vi ikke på forhånd vil afvise at det ville være rimeligt at inddrage under ombudsmandsloven. Men det skal vi jo ikke tage stilling til i dag, og jeg skal derfor ikke gå ind i en længere diskussion om dette spørgsmål. Jeg kan slutte mig til den betragtning, at noget indgreb i det kommunale selvstyre vil en sådan beslutning under alle omstændigheder ikke kunne siges at være. Det, som må være opgaven, hvis man vil

inddrage den kommunale administration under ombudsmanden, må være at finde den rette begrænsning, men jeg formoder, det er det, man beskæftiger sig med i ministeriet. Indtil et nyt lovforslag foreligger, må vi altså forbeholde os vor endelige stilling til denne sag, men vil altså henstille til den højtærede minister ikke på forhånd at tage det standpunkt, at her er der ikke noget at ændre.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslagets hurtige vedtagelse.

Kirkegaard: Det radikale venstre kan tiltræde det foreliggende lovforslag, og vi kan tiltræde den i bemærkningerne givne begrundelse, som går ud på, at spørgsmålet om, hvorvidt ombudsmanden også bør have indseende med den kommunale administration, ikke kan ventes afklaret i indeværende samling. Men lad mig om det spørgsmål sige, at vi i det radikale venstre håber på, at der meget snart må blive enighed i det høje ting om at udvide ombudsmandens myndighedsområde i så henseende. Efter de erfaringer, befolkningen har indhøstet vedrørende ombudsmandens virksomhed, mener vi ikke, den tilstand kan opretholdes, at ombudsmanden kan udtale sig om administrative handlinger inden for staten, men er udelukket fra at udtale sig om tilsvarende handlinger inden for kommunerne.

Der vil selvfølgelig opstå problemer i forbindelse med afgrænsningen af ombudsmandens myndighed i forhold til kommunerne. Det vil vel nok være rimeligt, at ombudsmanden først påkaldes, når der foretages erklæring til overordnet instans, ligesom selve kommunalbestyrelsen som besluttende myndighed må være unddraget ombudsmandens myndighed. Det er imidlertid alt sammen ting, som nærmere må overvejes til sin tid. Der vil også da kunne hentes i hvert fald nogen vejledning i de mange klager over kommunale anliggender, som er indsendt til ombudsmanden, men som han i henhold til gældende lov har været afskåret fra at tage stilling til.

Jeg beklager, at de kommunale organisationer har taget afstand fra at lade ombudsmanden beskæftige sig med den kommunale administration. Jeg tror ikke, at organisationerne her er i overensstemmelse med befolkningens opfattelse.

[Kirkegaard.]

Med disse ord vil jeg gerne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Gøting: Fra retsforbundets side finder vi de anførte grunde til en udskydelse af ombudsmandslovens revision tilstrækkelig tungtvejende, og vi vil derfor give dette lovforslag vor støtte. Der kan ikke herske nogen tvivl om, at ombudsmandsinstitutionen i den relativt korte tid, den har fungeret, har været ret værdifuld. Vi vil finde det klogt, at man ser tiden an endnu et års tid for at give tid til yderligere indhøstning af erfaringer samt for at give ombudsmanden og regeringen tid til at overveje de indvendinger, som de kommunale hovedorganisationer er fremkommet med mod en udvidelse af institutionen, og som de samme hovedorganisationer anser for at være tungtvejende. Kort sagt, vi mener ikke, at man i en så vigtig sag bør forhaste sig, og vi anbefaler derfor en udskydelse i henhold til det foreliggende lovforslag.

Aksel Larsen: Vi er i almindelighed ikke tilhængere af det synspunkt, der har vundet hævd herinde i tinget, at når der står i en lov, at den inden en bestemt tidsfrist skal optages til revision, kommer der næsten automatisk et forslag fra den ansvarlige minister om, at fristen for lovens optagelse til revision skal udskydes. På den anden side vil vi i dette tilfælde ikke modsætte os, at man forlænger fristen som foreslået med et år. Der kan anføres adskillige saglige grunde for, at dette er rimeligt, dels at man må have fornøden tid til at se på de spørgsmål, der nu er rejst vedrørende ombudsmandens virksomhedsområde, dels at ombudsmanden er kommet i gang med sit arbejde adskilligt senere, end vi beregnede, dengang ombudsmandsloven blev konciperet i forbindelse med forfatningsrevisionen. Vi kan altså tilsige det foreliggende lovforslag velvillig behandling.

Jeg må imidlertid tilføje, at vi efter alt, hvad der foreligger for os, vil anse det for rimeligt, at man alvorligt overvejer også at lade ombudsmanden få beføjelse til at tage sig i hvert fald af en del spørgsmål vedrørende den kommunale administrations afgørelser; og hvad angår begrundelsen for dette synspunkt, kan jeg ganske henvide til det, der

er sagt af det ærede medlem hr. Kirkegaard, og som jeg fuldt ud kan tilslutte mig. Jeg er naturligvis taknemlig for, at vi som bilag til lovforslaget får skrivelsen fra kommunernes organisationer, en skrivelse, som jeg også godt kunne have lyst til at knytte nogle kommentarer til, og jeg er ikke sikker på, at jeg kan styre min lyst! Men jeg må først sige, at det forbavser mig noget, at man ikke også som bilag til lovforslaget har aftrykt den udtalelse, justitsministeriet har fået fra ombudsmanden den 6. marts som svar på kommunernes organisationers henvendelse. Det havde dog været rimeligt, om vi havde haft begge ting, ikke fordi vi skal træffe nogen afgørelse ved denne lejlighed, men så var man dog bedre væbnet til sine overvejelser.

Jeg vil i øvrigt sige, at jeg tror ikke, den argumentation, der fremføres fra kommunernes organisationers side, er helt holdbar. Jeg vil nævne sådan noget som det, at der udtales frygt for, at man vil give udviklingen et skub i retning af en klagementalitet, hvilket ville være yderst uheldigt i Danmark, medens det er yderst heldigt i Sverige, at der er mulighed for udvikling af en klagementalitet — ja, det står der i dokumentet, der er aftrykt som bilag til lovforslaget. Når kommunerne kører op med sådanne argumenter, synes jeg ikke, deres sag står helt godt. Men som sagt, vi skal jo ikke træffe afgørelse om dette, og jeg mener, at spørgsmålet om en udvidelse i denne retning må overvejes grundigt. Det er også en af årsagerne til, at vi kan bifalde, at man udsætter tidsfristen for lovens optagelse til revision.

Jeg må imidlertid også sige, at jeg synes, man skal bruge den tid, der nu gives, til at overveje, om man ikke i et vist omfang skal udvide ombudsmandens virksomheds- og myndighedsområde til at omfatte dommerens virksomhed.

Jeg må for mine synders skyld beskæftige mig med den debat, jeg har haft med den højtærede justitsminister i anledning af et andet lovforslag, som ikke hørte under justitsministerens domæne, men under hvis behandling her han var så heldig at skulle erstatte en anden minister. Jeg kan ikke gå ind på det synspunkt, at grundloven forbyder ombudsmanden at beskæftige sig med dommernes forhold. Jeg kan ikke gå ind

[Aksel Larsen.]

på det, fordi det forekommer mig, at grundloven her ikke siger noget absolut klart, og i det oprindelige udkast til ombudsmandslov stod der heller ikke noget om, at dommerens embedsførelse ikke kunne inddrages under ombudsmandens virksomhed; dette blev specielt indføjet under behandlingen her i tinget, første gang vi havde ombudsmandsloven til behandling — det var, før den nye grundlov var trådt i kraft; da føjede man det ganske specielt ind, og det kan man kun have gjort, fordi man var af den opfattelse, at hvis det ikke stod i selve ombudsmandsloven, kunne der være tvivl om afgrænsningen af ombudsmandens beføjelser på dette felt. Endelig står der udtrykkeligt i ombudsmandsloven, at ombudsmanden kan beskæftige sig med alle personer, der er ansat i statens tjeneste, og her er ingen begrænsning ud over en henvisning til den nævnte sætning i § 1 i ombudsmandsloven.

Nu kan man sige: ja men ombudsmanden kan ikke beskæftige sig med de afsagte domme. Nej, det tror jeg heller ikke at ombudsmanden kan; men jeg tror, at vi alligevel savner en mere uvildig og uafhængig instans, end vi har, til at beskæftige sig med domstolens og dommerens forhold og virksomhed i det hele taget. Det kommer ikke på nogen måde til at antaste domstolens uafhængighed, for der står udtrykkeligt i grundloven, at ingen dommer kan afsættes uden ved dom — altså af sine kolleger — og at ingen dommer kan forflyttes imod sin vilje. Der er dommerne beskyttet; men spørgsmålet er: hvem skal gribe ind over for en dommer? Hvilke muligheder gives der for, at klageretten kan gribe ind over for en dommer? De er jo ikke ubegrænsede. Og hvem har påtaleret over for dommerne, både hvad angår deres embedsførelse, og hvad angår forhold, som ikke direkte henhører under deres embedsførelse? Ja, det er muligt, at det er præsidenterne for de respektive retter, og det er muligt, at det er justitsministeren.

Men her vil jeg have lov til at sige, at det er jo desværre her i landet sådan, at vi ikke har fået adskilt anklagemyndigheden og politimyndigheden på den ene side fra domsmyndigheden på den anden side. Det hører alt sammen under det samme mini-

sterium, og det er nu engang sådan, at de fleste dommere kommer fra anklagemyndigheden og udnævnes af det justitsministerium, som også har med politi- og anklagemyndigheden at gøre. Hvis vi skulle have en virkelig uafhængig retspleje, som befolkningen kunne nære fuld tillid til, måtte den også være uafhængig af anklagemyndigheden og det ministerium, der har med anklagemyndigheden at gøre; så måtte vi, hvis jeg må udtrykke mig lidt populært, have et ministerium, der syslede med politi- og anklagevæsen, og et justitsministerium, der havde med dommerne og retsplejen at gøre. Det ville være et uhyre fremskridt, hvis vi fik en sådan deling, men det har vi ikke, og det giver grund til at rejse spørgsmålet, om man kan føle sig betrygget med hensyn til muligheden for at påtale uheldig eller urimelig adfærd af en dommer, det være sig, når han optræder på embeds vegne eller ikke optræder på embeds vegne.

Det sidste spørgsmål har vi jo haft lejlighed til at diskutere i anledning af en bekendt landsdommers optræden uden for embedet, og jeg finder ikke, at denne sag kan være klaret med, at vedkommende har fået en tilkendegivelse fra retspræsidenten. Jeg finder, at her burde virkelig rejses det spørgsmål, om den pågældende er kompetent til at være dommer, når han er i stand til at optræde, som han har gjort. Nok er jeg inde i mange juridiske forhold, men jeg er ikke helt klar over, hvem det påhviler i givet fald at rejse en sådan sag; jeg ved ikke, om det er den højtærede justitsminister, der skal gøre det, men jeg ved, at det ville egentlig være heldigt, hvis der var en så uafhængig instans som ombudsmanden, der i sådanne tilfælde kunne sige: her er der sket noget, som vil give mange berettiget tvivl om vedkommende dommers personlige kompetence til at fungere som uvildig dommer i retssager, og derfor må vi have dette spørgsmål afgjort ved, at det forelægges en domstol.

Ja, jeg har sagt dette, fordi jeg synes, at man gennem dette eksempel har fået illustreret, at det kunne være ønskeligt, at ombudsmandens beføjelser blev udvidet også i denne retning, og jeg henstiller dette til overvejelse inden for den tidsfrist, der nu gives, inden ombudsmandsloven skal til revision.

Aage Fogh: Når jeg har bedt om ordet, er det ingenlunde, fordi jeg er uenig i de synspunkter, som min partifælle, det ærede medlem hr. Kirkegaard, fremsatte, men fordi jeg i kraft af nogle erfaringer, jeg har indhøstet i de seneste dage, er kommet til den opfattelse, at ombudsmandens virksomhed vistnok burde omfatte andre områder end dem, der i dag er underlagt ombudsmanden.

Jeg tænker her på en voldgiftskendelse, der er afsagt for få uger siden i en sag, som har meget stor betydning for de dårligst stillede landmænd her i landet, nemlig de lejehusmænd, der i henhold til lov nr. 240 af 7. juni 1952 nu skal have deres brug til selvstændigt eje. Denne lovgivning blev forberedt af en kommission, som havde mange og store vanskeligheder ved at nå til enighed. Et af de spørgsmål, det navnlig var vanskeligt at komme overens om, var spørgsmålet om jagtretten. En betingelse for, at godsejerne overhovedet ville diskutere overgangen til fri ejendom, var, at de skulle have lov til at tinglyse jagtfredning på de udstykkede ejendomme; det var vi fra den anden side meget stærkt imod, og først efter at vi i kommissionen fik bestemt tilsagn om, at husmændene skulle have fuld erstatning, gik vi med til at indstille til lovgivningsmagten at gennemføre en lovbestemmelse herom. Det står udtrykkeligt i kommissionsbetænkningen, at erhververne af de jagtfredede arealer i videst muligt omfang skal beskyttes mod dermed eventuelt forbundne ulemper og økonomisk tab. Altså, det skulle overhovedet ikke være til at tage fejl af, at der har været fuld enighed om dette, og formanden for Majoratsforeningen, godsejer Juel, har givet sin underskrift på denne enighed.

Hvad er det nu, disse husmænd kan komme ud for af ulemper og af tab? Det er selvfølgelig først og fremmest det, at de skal fraskrive sig retten til overhovedet at jage på deres egen ejendom. Det er dernæst det, at hvis vildtet gør skade på deres marker, kan de kun få dækning, hvis der i henhold til loven om vej- og markfred tilkaldes en kommission, hvorved de i hvert enkelt tilfælde forud skal erlægge 35 kr. for overhovedet at få kommissionen tilkaldt. Imidlertid er ingen praktisk landmand i tvivl om, at en ejendom, som er belagt med en

sådan klausul, er meget væsentligt nedsat i værdi. Jeg har fra højeste sagkyndig side indhentet en erklæring, der siger, at 10 pct.s nedgang i prisen er det mindste, man kan tænke sig; og fra anden side har jeg indhentet en erklæring, der går ud på, at en ejendom med en sådan klausul ville man overhovedet ikke købe; der var ikke tale om, at man ville overtage en ejendom, på hvilken der hvilede en sådan klausul.

Jeg har nu bragt i erfaring, at denne lovbestemmelse praktiseres på en sådan måde, at husmændene kun får ganske ringe erstatning, og hvis de prøver at bringe spørgsmålet for voldgift i henhold til loven, kan de komme ud for de mærkværdigste ting. Jeg skal tillade mig at referere et eksempel fra de seneste dage på den behandling, husmændene kan være udsat for.

I efteråret 1956 var statens jordlovsudvalg nede på det pågældende gods og godkendte, at der måtte tinglyses jagtfredning, men man traf ingen aftale om, hvilken erstatning husmændene skulle have. Da husmændene derefter henvendte sig til godsejeren i den tro, at de kunne overtage deres ejendomme, fik de den besked, at det kunne de ikke nu, for der var ingen aftale truffet, der var bare givet dem tilladelse; nu skulle man prøve at forhandle sig til rette, og det kunne ikke blive foreløbig. Den 28. marts 1957 modtog husmændene besked om, at hvis de ville skrive under med det samme på en erklæring, kunne de blive ejere pr. 1. april.

Dette minder i høj grad om en fremgangsmåde, der blev underkendt af højesteret for to år siden, da en godsejer i Midtsjælland solgte sine lejhuse til en datter og en fætter på de betingelser, at de skulle overtage dem pr. 1. april, men betale dem kontant 1. februar; men da lejehusmændene havde forkøbsret, gik godsejeren til dem og sagde: på de og de betingelser har jeg solgt; er I købere? Det var klart, at det ikke kunne holde, men sagen måtte for højesteret, før det blev underkendt.

Det foreliggende tilfælde ligner denne sag meget. Den 28. marts fik lejehusmændene meddelelse om, at de kunne blive ejere pr. 1. april, hvis de skrev under med det samme. Disse lejehusmænd søgte imidlertid oplysninger hos andre, som de mente havde mere kendskab til loven, og disse andre sagde: I skal ikke skrive under, for den

[Aage Fogh.]

erklæring, der er udsendt, giver ikke tilstrækkelig sikkerhed. I skal forlange forhandling. Og det fik de. Under forhandlingen enedes man om, at overtagelsen først skulle ske til oktober, og spørgsmålet om jagtfredning skulle i henhold til loven behandles i en kommission. Ved denne kommissionsbehandling stillede husmændenes repræsentant krav om en nedsættelse på 10 pct. Det ville man ikke anerkende, og kravet blev da lempet noget fra husmændenes side, således at der skulle ydes en samlet erstatning pr. ejendom på 2 000 kr. Godsejeren tilbød 1 600 kr., og deroverfor blev det sagt, at det kunne være passende dækning for jagtretten, men at der også skulle gives erstatning for ulemper. Det strandede forhandlingerne på. Opmanden i kommissionen, en dommer fra Svendborg, afsagde den kendelse, at godsejerens tilbud skulle følges.

De samvirkende danske Husmandsforeninger var imidlertid stadig af den opfattelse, at der burde gives erstatning for ulemper. Man kan efter mit skøn ikke med rimelighed pålægge en ejendom en sådan fredning og så kun give en lav erstatning for jagtretten; der må da også gives erstatning for ulemperne. Derfor kom sagen til overvoldgift, og dér mødte en fremragende dygtig højesteretssagfører fra København sammen med den tidligere nævnte godsejer Juel, som i kommissionen i sin tid har skrevet under på, at han vil gå med til at give fuld erstatning både for økonomiske tab og ulemper. Disse to overvoldgiftsmedlemmer holdt fast ved, at husmændene ikke skulle have 1 600 kr. i erstatning, men kun 800 kr.; det, godsejeren havde tilbudt, var alt for meget, det måtte nedsættes til det halve. Hvorfor?

Jo, sagde højesteretssagføreren, for det første fordi 5 kr. i leje pr. tønde land om året for denne jagtret var for meget, det måtte sættes ned til 4 kr.; for det andet fordi den kapitaliseringsfaktor — som godsejeren selv havde valgt — 25, var alt for høj og måtte nedsættes til 14. På dette grundlag kom man til det resultat, at husmændene kun burde have 800 kr. i erstatning.

Hvem var nu den opmand, hvem var dommer i den situation? Først var der ud-

peget en dommer i Fåborg. Det beklagede Husmandsforeningerne sig over, idet de syntes, det burde være en dommer, der var så fjerntboende, at der ikke var tale om, at han var påvirket. De ville gerne have en jysk dommer, men det kunne de ikke få. Forslaget om dommeren i Fåborg blev fastholdt, men han blev syg og kunne ikke deltage i voldgiften. I stedet valgte amtmanden i Svendborg en afgået dommer på 75-80 år. Jeg vil derfor rejse det spørgsmål, om det virkelig kan være rigtigt, at det bliver betroet en mand, der er afgået for 5-6 år siden på grund af alder, at træffe afgørelse i en sag som denne, der har betydning for 700-800 lejehusmænd i Danmark. Man bør dog betænke, at her er tale om de mest privilegerede landmænd, vi har, vore godsejere, der ejer tusinder af hektar land, og som ønsker jagtfredning på de dårligst stillede landmænds agre, men ikke ønsker at betale for den.

Derfor synes jeg, det burde være sådan, at ombudsmanden kunne tage stilling hertil. Jeg er klar over, at den mulighed ikke er til stede i øjeblikket, men den burde være det. Det burde være underlagt ombudsmandens afgørelse, om en amtmand, ligegyldigt om det er i Svendborg eller et andet sted, til opmand kan udpege en dommer, der er 75-80 år. Det fremgår i hvert fald af den kendelse, der er afsagt, at den opmand, der her er tale om, overhovedet ikke på noget område har taget noget som helst hensyn til de argumenter, husmændene fremførte. De har skaffet bevis for, at jagtlejen på Langeland ligger fra 10 kr. helt op til 20 kr. pr. tønde land. Vi har bevis for, at en godsejer har beregnet sin jagtret på en gård på 600 tdr. land til en værdi af 5 000 kr. om året. Alligevel siger denne gamle dommer og opmand: det har ingen betydning, for jagtretten på sådan en lille ejendom er ikke nær så meget værd. Han har formentlig aldrig set, hvordan forholdene er på det sted, hvor der skal jagtfredes.

Jeg er altså klar over, at en sådan sag ikke kan indbringes til ombudsmandens afgørelse i dag, men jeg er også indforstået med, at overalt, hvor denne kendelse bliver bekendt, vil alle, navnlig alle landmænd, være ganske enige om, at det er en fuldkommen urimelig afgørelse, der er truffet, og at den rammer de dårligststillede land-

[Aage Fogh.]

mænd, vi har, nemlig lejehusmændene, på en meget uheldig måde. Og jeg siger det her, fordi jeg gerne over for de lejehusmænd, der endnu ikke har afløst, vil gøre opmærksom på, at under de betingelser, som hersker i dag, kan man ikke bruge de voldgiftsretter, der er tale om i loven. Jeg siger det også, fordi jeg vil henstille til den højtærede justitsminister at undersøge, om en sådan afgørelse ikke kan underkendes og tages op til prøvelse ved vore almindelige retter, som vi har mere tillid til end til den voldgiftsret, her er tale om.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg forstår, at jeg kan takke samtlige ærede ordførere for tilslutning til lovforslaget om udskydelse i et år af revisionen af loven om ombudsmanden.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro gjorde nogle bemærkninger, som jeg måtte opfatte som en bebrejdelse mod justitsministeriet for, at forslag til en sådan revision, bl. a. med henblik på en udvidelse af ombudsmandens virksomhedsområde til at omfatte den kommunale forvaltning, ikke allerede var fremsat, og jeg nødtes da til at gøre opmærksom på, at skrivelsen fra de kommunale organisationer er dateret den 30. januar 1958 og først nogle dage senere i hvert fald er oversendt fra indenrigsministeriet til justitsministeriet. Vi har forelagt den for ombudsmanden, der, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen nævnte, svarede i en skrivelse af 6. marts, men mig forekommer det, at der er så mange problemer i denne sag, at man ikke kunne forvente, at vi kunne have en afklaring af den i et sådant omfang, om jeg må bruge det udtryk, at et lovforslag kunne fremsættes allerede nu.

Jeg tror, at det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft har ret i, at der er et problem om afgrænsning, som vi må have tid til at overveje — det ærede medlem hr. Kirkegaard var vist også inde på det.

De ærede medlemmer hr. Vagn Bro og hr. Aksel Larsen tog stilling til skrivelsen fra de kommunale organisationer. Den er ikke konciperet af mig, så jeg føler mig ikke kaldet til at forsvare indholdet. Jeg forstod det ærede medlem hr. Vagn Bro derhen, at venstre har taget sit standpunkt til spørgs-

målet om udvidelse af ombudsmandens kompetence. Jeg forstod, at der var lidt mere tvivl om det konservative partis stilling, men at partiet i hvert fald fandt, at en del af den kommunale administration burde inddrages under ombudsmandens kompetence. Det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft pegede specielt på, at der var et problem for de folkevalgte råd. Jeg vil gerne understrege, at der er et problem, ikke alene derved, at det drejer sig om folkevalgte råd, men også fordi disse folkevalgte råd mange steder udøver en administrativ beføjelse. Der er altså problemer at tage stilling til.

Til det ærede medlem hr. Vagn Bro vil jeg yderligere gerne sige, at det er klart, at vi vil søge at høste de erfaringer, vi kan, af det, der er sket i Sverige, og vi har også bedt om oplysninger, som vil indgå i vore overvejelser; men det ærede medlem har ret i, at en direkte sammenligning mellem forholdene i Danmark og Sverige ikke lader sig foretage. Det ærede medlem vil også vide, at man med rette, da man diskuterede hele spørgsmålet om ombudsmandsinstitutionens indførelse, kunne pege på, at begrundelsen måske nok kunne være en anden her i landet, end den vistnok for mange år tilbage har været i Sverige.

Det ærede medlem hr. Kirkegaard pegede på, at hvis man gennemførte denne udvidelse af ombudsmandens virksomhedsområde, måtte der indføres en bestemmelse om, at alle klagemuligheder skulle være udtømt, inden ombudsmanden griber ind. Det er et spørgsmål, vi også må drøfte, ligesom vi måske bør se på, om en bestemmelse af tilsvarende art burde indføres, når det drejer sig om de øvrige funktionsområder, ombudsmanden har.

Det ærede medlem hr. Gøting tiltrådte ligeledes lovforslaget, men jeg forstår, at det ærede medlem og hans parti stadig har deres tvivl om, hvorvidt det vil være rigtigt at foretage en udvidelse af ombudsmandens virksomhedsområde.

Til det ærede medlem hr. Aksel Larsen vil jeg gerne gøre et par bemærkninger. Jeg forstod, at det ærede medlem var helt indforstået med, at ombudsmandens virksomhedsområde måtte udvides. Det ærede medlem beklagede, at vi ikke havde optrykt ombudsmandens svarskrivelse af 6.

[Justitsministeren.]

marts. Om vi rent teknisk kunne have nået det, tør jeg ikke sige. Lovforslaget blev fremsat den 11. marts, men da det ikke er hensigten at foretage nogen realitetsændring i denne omgang, anså jeg det ikke for nødvendigt at udskyde fremsættelsen for at få optrykt dette bilag. Ombudsmandens udtalelse vil ikke blive forholdt det høje ting eller det udvalg, der til sin tid skal beskæftige sig med en revision af loven.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen og jeg havde, da indfødsretslovforslaget var til første behandling, en diskussion, som det ærede medlem nu vendte tilbage til. Det ærede medlem vendte tilbage til den konkrete sag, der lå til grund for vor meningsudveksling, og jeg vil i og for sig beklage, at jeg ikke under debatten den dag gjorde det ganske klart, at selv om ombudsmanden havde kunnet interessere sig for domstolene, ville denne konkrete sag ikke have kunnet give anledning til nogen udtalelse fra ombudsmanden, idet ombudsmandens virksomhedsområde nu er begrænset, som der står i lovens § 5, til fejl og forsømmelser under udøvelse af tjeneste. Hvis derfor dette konkrete tilfælde skulle inddrages under ombudsmandens virksomhed, måtte vi også på dette felt gennemføre en udvidelse i loven, og det ville jeg anse for meget betænkeligt. Vi har i øvrigt i tjenestemandens loven en særlig bestemmelse over for tjenestemænd, der i eller uden for tjenesten viser sig uværdige til den agtelse og tillid, stillingen kræver, og for dommernes vedkommende har vi de særlige bestemmelser, som det ærede medlem omtalte, nemlig landsretspræsidenternes beføjelser og beføjelsen til at gå til klageretten. Denne konkrete sag ville altså forudsætte en meget betydelig og efter mit skøn meget betænkelig udvidelse af ombudsmandens virksomhedsområde.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen vendte tilbage til spørgsmålet om, hvorvidt en ændring af ombudsmandsloven, hvorved dommernes virksomhed blev inddraget under ombudsmandens virksomhedsområde, nødvendig gjorde en grundlovsændring. Derom vil jeg gerne sige, at naturligvis har det ærede medlem ret i, at man ikke kan foretage en modsætningslutning ud fra grund-

lovens § 55, men det forekommer mig, at når man under grundlovsforhandlingerne klart gav udtryk for, at dommernes virksomhed, bortset fra domstolenes administrative virksomhed — og det berører jo slet ikke landsdommerne — ikke skulle ind under ombudsmandens kompetence, ville det ikke være rimeligt at gennemføre en så fundamental ændring, uden at det skete over en grundlovsændring. Det var det, der var mit synspunkt.

Må jeg endelig til det ærede medlem hr. Aage Fogh sige, at jeg jo kender den overvurderingskommissionskendelse, som det ærede medlem her har kritiseret, og vi er i justitsministeriet i gang med at undersøge, om der er muligheder for ved at indbringe sagen for de normale retter at søge den omstødt. Jeg tør ikke svare på det i dag; spørgsmålet er ikke så ligetil. Den lov, der henvises til, indeholder ikke direkte bestemmelser derom. Men når det ærede medlem søgte at drage dette spørgsmål ind i forbindelse med ombudsmandsloven, kommer jeg en lille smule i tvivl. Det ærede medlem pegede på, at det, han i denne relation ville kritisere, var, at amtmanden havde udpeget en tidligere og af år meget gammel dommer som opmand i overvurderingskommissionen. Man kan vel nok rent formelt sige, at det kunne ombudsmanden tage stilling til, hvis han mente, at amtmanden derved havde gjort sig skyldig i en fejl eller en forsømmelse i sin tjeneste. Jeg tror dog ikke, det ville være rigtigt, om ombudsmanden gav udtryk for noget sådant, og jeg forstod også, at det, det ærede medlem egentlig gerne ville, var, at ombudsmanden skulle kunne omgøre den af amtmanden truffene beslutning. Men også dette ville forudsætte en så fundamental ændring af ombudsmandsloven, at jeg tror, det forbyder sig selv. Det er jo princippet i ombudsmandsloven, at ombudsmanden ikke kan omgøre nogen af administrationen truffene beslutning. Han kan kritisere beslutninger, hvis han mener, at de er udtryk for en fejl eller forsømmelse i vedkommende tjenestemandens virksomhed, men omgøre dem kan han ikke; og det ville efter min mening være ganske urigtigt at ændre grundlaget på en sådan måde, at ombudsmanden selvstændigt kunne omgøre administrative beslutninger.

[Justitsministeren.]

Jeg takker for ordførernes tilslutning til det lovforslag, vi under forhandlingen næsten har glemt.

Vagn Bro: Jeg vil blot til den højtærede minister sige, at bebrejdelse er jo et relativt stærkt ord, det er en temperamentssag. Jeg mente kun, at da der foreligger oplysninger fra Sverige og Finland — og dem har det høje ministerium kunnet følge, hvis man ville — og da ombudsmanden så tidligt som i 1957 har udtalt sig om væsentlige mangler ved den nuværende afgrænsning, kunne man måske nok om dette spørgsmål være nået til en tidligere afgørelse; men lad det nu ligge.

Jeg ville blot, da man nu har udtalelser fra de kommunale myndigheder, har svaret fra ombudsmanden og kender flere beretninger fra denne og kender to brødrefolks stilling, tillade mig at henstille, om det ikke var muligt, at ministeriets standpunkt kunne foreligge for folketinget på et så tidligt tidspunkt, at vi dog kunne tage endeligt standpunkt, inden vi når helt hen mod udgangen af næste samling. Den højtærede minister ved bedre end jeg, hvordan den sidste del af samlingen er præget af jag og hastværk.

Aksel Larsen: Jeg tror aldeles ikke, at det var for at forholde folketinget oplysninger, at den omtalte skrivelse fra ombudsmanden ikke blev optrykt i lovforslagets bemærkninger. Jeg har blot villet gøre opmærksom på, at jeg synes, det havde været rimeligt, om den havde været optrykt, og jeg finder, at det måtte have været teknisk muligt at få den optrykt, når ministeriet har modtaget skrivelsen den 6. marts og vi først fik lovforslaget den 11. Derfor tillod jeg mig at anke over det, men jeg tror selvfølgelig ikke, at man ville forholde folketinget oplysningerne. Det havde dog været rimeligt, når man fremlægger kommunernes argumentation, samtidig at gøre os bekendt med

ombudsmandens stillingtagen til denne argumentation.

Hvad angår det specielle spørgsmål, justitsministeren og jeg diskuterer, skal jeg ikke her gå ind i en yderligere debat om, hvorledes man skal forstå lovene, og hvorledes de burde udformes o. s. v. Jeg tror ikke, at justitsministeren og jeg er enige, og jeg tror slet ikke, vi er enige om, hvorvidt det ville være rimeligt at revidere og udvide ombudsmandsloven i den retning, jeg har gjort mig til talsmand for. Det falder i øvrigt sammen med, hvad mit partis ordfører sagde, da vi i sin tid havde ombudsmandsloven til behandling i folketinget før forfatningsrevisionens ikrafttræden og senere efter dens ikrafttræden. Der er altså ikke noget nyt i det standpunkt, jeg har gjort mig til talsmand for her; det er det standpunkt, vi hele tiden har haft, og som jeg også har forfægtet i forfatningskommissionen.

Men da vi nu er kommet ind på en diskussion på et konkret grundlag og jeg her blev manuduceret af den høje justitsminister om, at dels skal der en ganske særlig udvidelse af ombudsmandsloven til, for at ombudsmanden kunne tage sig af et tilfælde som det, vi har som grundlag for vor diskussion, dels at det ikke er nødvendigt, for der er ganske særlige beføjelser for landsretspræsidenten og klageretten til at gribe ind i et sådant tilfælde, vil jeg gerne spørge: hvem skal tage sig af, og hvem vil tage sig af at rejse en sag mod en dommer, hvis den pågældende dommer uden for sin embedsførelse optræder på en måde, som må berøve ham befolkningens tillid til hans retsind, til hans uvildighed og til hans evne til at holde sig til sandheden?

Aage Fogh: Den højtærede justitsminister mente ikke, at det ville være muligt — heller ikke i fremtiden — at indbringe en lignende sag som den, jeg omtalte, for ombudsmanden, og det kan godt være; men jeg anser det for at være meget farligt at have en tilstand i 1958, der er af en sådan karak-

[Aage Fogh.]

ter, at det med rette kan siges, at bare man har råd til at betale en højesteretssagfører, og bare det er en godsejer, der står bagved, så kan man behandle lejehusmændene, der er den dårligst stillede klasse af samtlige landmænd her i Danmark, på den måde, det her er sket. Derfor har jeg fremdraget sagen, og jeg vil gerne henstille til den højtærede justitsminister, at han i hvert tilfælde med stor velvilje vil se på et andragende fra den fattige lejehusmand om fri proces for at få undersøgt dette spørgsmål til bunds. Det kan ikke være rigtigt, og det må ikke være rigtigt, at en voldgiftsret, der er sammensat på den måde, jeg nævner — med en deltager, der selv har skrevet under på, at der skal gives fuld erstatning både for det økonomiske tab og for ulemper — dømmer sådan, som det her er sket. Det kan heller ikke være rigtigt, at man til opmand i den slags voldgiftssager kan vælge folk, der er faldet for aldersgrænsen i deres normale dommerhverv. Der er ting, som denne voldgiftskendelse må give anledning til at ændre.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Vagn Bro, at da ombudsmanden i 1957 havde rejst spørgsmålet om udvidelse af sit funktionsområde til at omfatte den kommunale forvaltning, rettede justitsministeriet henvendelse til indenrigsministeriet om at forelægge spørgsmålet for de kommunale organisationer, og disses svar forelå altså den 30. januar i år. Jeg synes, der var lidt bebrejdelse i det ærede medlems bemærkninger, og det ville jeg gerne afbøde en lille smule. Jeg vil ligesom det ærede medlem være interesseret i, at der kommer et forslag desangående frem i næste samling, og det er regeringens hensigt at søge et sådant forslag fremsat, så snart vi overhovedet kan det, ved næste samlings begyndelse — udtrykket „samling“ er i øvrigt ikke ganske korrekt, men altså straks efter åbningen af folketinget. Jeg tror, vi kan have afklaret vort standpunkt til den tid, så der bliver god tid for folketinget til at behandle sagen.

Til det ærede medlem hr. Aksel Larsen vil jeg sige, at det ærede medlem har ret i, at det havde været rart, om vi havde fået

ombudsmandens skrivelse med i bilagene, fordi den indeholder modargumentationen. Det var altså et rent teknisk spørgsmål, og denne skrivelse vil senere fremkomme. Jeg anså det for meget væsentligt, at folketinget blev bekendt med, at de kommunale organisationer var enedes om et meget stærkt standpunkt — sådan kan jeg vist i hvert fald sige — til denne sag.

Når det ærede medlem stiller mig det direkte spørgsmål, hvem der, når en dommer optræder på den måde, det ærede medlem karakteriserede, da skal skride ind, kan jeg oplyse, at det skal vedkommende retspræsident gøre enten efter klage eller af egen drift; hvis klagen skal indbringes for klageretten, skal initiativet udgå fra justitsministeriet.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Hvis præsidenten ikke i dette tilfælde skrider ind, er der så chance for, at justitsministeren vil foranledige sagen indbragt for klageretten?

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg forstår ærlig talt ikke det ærede medlems spørgsmål, for præsidenten har jo skredet ind i henhold til retsplejelovens § 48 og afgivet en meget utvetydig erklæring om denne sag.

(Kort bemærkning).

Aage Fogh: Jeg vil gerne spørge, om den højtærede justitsminister finder det rimeligt, at man til opmand i en sag af dette omfang vælger en mand, der er faldet for aldersgrænsen for 5-6 år siden, eller om justitsministeren, hvis der kommer til at foreligge noget lignende i fremtiden, vil hindre det.

Formanden: Da jeg har forstået, at der er enighed om, at den pågældende sag ikke henhører under ombudsmandens område, henstiller jeg, at man afvikler diskussionen herom.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg tror ikke, der findes ret mange mennesker i dette land, der anser den beskedne påtale, den pågældende dommer fik fra retspræsidenten, for at have nogen som helst betydning, og jeg tror

[Aksel Larsen.]

ikke, den på nogen måde har genoprettet tilliden til den pågældende dommer.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det ærede medlem hr. Aage Fogh kan ikke forvente, at jeg skal give udtryk for en personlig opfattelse af, hvad en amtmand har foretaget sig, også af den grund at amtmænd ikke sorterer under justitsministeriet.

Jeg glemte imidlertid at svare, da det ærede medlem for lidt siden spurgte, om justitsministeriet, hvis denne sag kan indbringes for de almindelige domstole, vil se med velvilje på et andragende om fri proces. Herom vil jeg sige, at det vil blive overvejet med megen velvilje.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i færdselsloven.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1493, fremsættelsen i tidenden sp. 3008).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Victor Gram: Det foreliggende lovforslag tilsigter at genindføre en bestemmelse i færdselsloven om, at kommunalbestyrelserne kan fastsætte maksimaltakster for kørsel med de såkaldte lillebiler. Bestemmelsen bortfaldt, da et liberalt flertal i denne sal i 1955 gennemtvang den ukontrollerede, frie hyreret for lillebiler. Jeg må erklære mig enig med den højtærede justitsminister i, at dette lovforslag ikke kan betegnes som en gennemgribende ændring i de pågældende regler om hyrevogne. Det er en forbedring, men den er efter min mening ganske utilstrækkelig til at råde bod på de kaotiske forhold, den nuværende formulering af § 73 i færdselsloven har medført.

Det skortede ikke på advarsler, da tinget for 3 år siden traf sin skæbnesvangre beslutning, men dengang talte vi for døve øren. Nu er erfaringerne gjort, og det tør vel siges, at vi, der advarede, har fået

bekræftet vore bange anelser i et omfang, som vi slet ikke er så glade for. Men det måtte vel gå således. § 73-ordningen var urimelig fra starten. Man fastsatte dengang de strengeste krav til droscherne, men gav frit slag for lillebiler. Lillebilorganisationerne vil formentlig i dag give mig ret i mine bemærkninger ved anden behandling for 3 år siden om, at den øjeblikkelige fordel, lillebilerne opnåede ved den formulering af § 73, der dengang blev resultatet, var en pyrrrussejrr. Den voldsomme stigning i antallet af lillebiler i København — for selve København en stigning på omkring 65 pct. på ca. 2½ år — må være ødelæggende for hyrevognserhvervet som helhed og tilsvarende medføre adskillig forringelse af betjeningen af publikum.

Folk uden erfaring og rutine etablerer lillebilkørsel, folk med gode faste stillinger etablerer lillebilkørsel i deres fritid for derved at kunne indtjene midler til at holde privatvogn. Det kan lade sig gøre, fordi enhver, der har det lille erhvervskørekort, kan køre erhvervskørsel i sin fritid uden nogen art af kontrol.

Hovedårsagen til miseren er, at § 73 instituerer en ordning med to grupper, der udøver erhvervsmæssig personbefordring. De har lige ret til at tage hyre på offentlig gade og vej, men der er vidtgående forskelle i de forpligtelser, der pålægges dem ved udøvelsen af erhvervet. Med droscher føres der en omfattende kontrol, og politiet har vidtgående beføjelser i kraft af loven og droschereglementet. For lillebiler er det helt anderledes. Ingen kontrol med takster, intet krav med hensyn til minimumsvognstørrelse, intet krav med hensyn til indretningen eller adskillelse mellem fører- og passagerum, intet krav om tydelig afmærkning af vognens karakter som hyrevogn. Der er i dag mange lillebiler, som man kun ved nærmere eftersyn kan se er lillebiler. Der stilles lempeligere krav til chaufførerne. Den utryghed, som disse forhold må medføre for det kørende publikum, kan kun fjernes ved en dyberegående ændring og revision af § 73 end den, der er foreslået her.

Hertil kommer de uheldige forhold, der er opstået ved lillebilernes udøvelse af den frie hyreret. Medens droscherne ved hyretagning på åben gade og vej er undergivet